

Isabel Bramsens tale til minde om Krystalnatten

Taler

Isabel Bramsen
Lektor og leder af Freds og
Konfliktstudier ved Lunds
Universitet

Dato

9. november 2024

Sted

Kultorvet, København

1 Godaften,

Hvor er det rørende at se så mange mennesker, der stiller op for fred og dialog.

5 Fred er ikke et håb. Fred er en praksis. Selve det at være her i dag. Det at samles omkring dialog og sprækker af lys i mørket.

Det at lytte og engagere sig. En udstrakt hånd.

10 Det kræver høj grad af mod og tålmod. En evne til at stå fast på egne værdier og visioner OG samtidig være åben og, lyttende. En evne til at omfavne lidelser på tværs af konfliktskæld og ikke forfalde til polarisering.

Også stor tak til politiet som passer godt på os i aften.

15

Tilstedeværelsen af så megen politi, bevidner om dette events vigtighed netop i denne tid. En tid med øget antisemitisme, islamofobi og polarisering.

Ofte næres et sådant had af distance og afstand.

20

Hvis der skulle være én til stede her til aften, der skulle være her for at ødelægge dette event og sprede frygt, tror jeg det vil være anderledes, han eller hun havde mulighed for at sidde stille og roligt over en kop kaffe, sammen med dem de måtte være imod

25

Det er slet og ret en anden situation at sidde ansigt til ansigt i befordrende omgivelser.

30 Langt vanskeligere at hade.

Når vi mødes ansigt til ansigt, kan der ske noget. En forsigtig tilnærmelse. En skrøbelig opløsning af ellers så fastslåede positioner.

35 Det er enkelt. Men det er bestemt ikke nemt.

Nogen har helt mistet empatien for den anden side. For en tid mistet evnen og lysten til at lytte – deres smerte skal vi også rumme.

40 Andre kan netop, på mærkværdig vis bedre rumme andres smerte i kraft af deres egen. Paradoxsalt nok, har smerten åbnet deres hjerter, og de kan således bedre forstå de andres lidelse.

For smerte er ikke konkurrence.

45

Det er ikke et frugtbart spørgsmål, hvem der lider mest. Den enes lidelse udelukker ikke den andens.

Ofte ser vi nuancerne og detaljerne i oplevelserne af vores egen gruppe eller dem
50 vi støtter.

Omvendt generaliserer vi og ser overfladisk på oplevelser fra den anden gruppe.

Dialog, nærværende lytning og menneskelige møder kan bringe os ud af denne
55 tendens og tilføje nuancer og følelser til den gruppe, vi ellers kun forstår på et generelt plan, eller måske slet ikke.

Gennem dialog kan vi skabe forbindelse og forståelse. Ikke nødvendigvis meget.
Men lidt.

60

Også gennem skønlitteratur, kan vi skabe forbindelse og forståelse af liv, der er meget anderledes end vores.

Vi kan gå hånd i hånd for eksempel med en forfatter, der tager os igennem
65 smerten ved at miste sine to døtre i krigen, som den fantastiske biografi, ”Jeg vil ikke hade” af Izzeldin Abuelaish, en læge fra Gaza.

70 Tænk at have oplevet så megen lidelse, tænkt at have mistet det dyrebareste man har, og så stadig have kræfterne og modet til at kæmpe for fred.

Dette er ikke den eneste bog, der virkelig har rørt mig i år.

75 I sommers vågnede jeg på en sommerhøjskole, i en vakkelvorn køjeseng og kunne ikke sove mere.

Jeg satte en lydbog på, for at falde til ro og falde i søvn.

80 Der, midt om natten fandt jeg frem til en bog ved navn ”Jordens lykkeligste mand”. En biografi. Helt perfekt til at falde i søvn til tænkte jeg. Men jeg tog helt fejl.

Bogen omhandlede en jødisk mand, der gennemlevede krystalnatten, som vi her er samlet for at mindes.

85

Han var i en anden by for at studere, men var hjemme for at overraske sin familie, som han ikke havde set i flere år.

90 Skæbnen ville at netop den nat han var tilbage til hans hjem, var d. 9. november 1938, krystalnatten. Hans familie havde fået et tip om at gå i skjul. Han selv blev mishandlet på groveste vis og bragt til en koncentrationslejr.

Mit på natten lå jeg og hørte om de værste uhyrligheder man kan forestille sig. Ind og ud af koncentrationslejre. Helt ubegribelig lidelse.

95

Jeg faldt ikke i søvn den nat, men følte et moralsk ansvar for at høre bogen til ende. Hvis forfatteren, Eddie Jaku, kunne udholde at gennemleve det, kunne jeg også lytte til det.

100 Bogens titel, jordens lykkeligste mand kommer først til sin ret efter mange, mange siders øjenvidnebeskrivelser af de vanvittige uhyrligheder, som jøderne undergik under anden verdenskrig.

105 Titlen kom af, at forfatteren endelig blev fri, fik en kone og nogle børn, et helt almindeligt og helt fantastisk liv som mange af os her er forundt.

Selvom jeg end ikke havde lukket et øje siden kl. 3 den nat var jeg på en gang
forfærdet og opløftet på menneskehedens vejene, da den lange nat i køjeseng
110 endelig blev til dag og bogen kom til sin afslutning.

Jeg krammede mine børn og min mand ekstra tæt og ekstra ofte den dag.
Indåndede den friske luft og betragtede den blå himmel med fornyet
115 taknemmelig over livet selv.

Nordahl Greig skriver i digtet – Til Ungdommen,

”Kanske du spørg’ i angst, udækket, åben:
”Hva’ ska’ jeg kæmpe med, hvad er mit våben?”

120 Her er dit værn mod vold, her er dit sværd:
Troen på livet vort, menneskets værd”

Troen på livet og menneskets værd er gode våben i kampen for fred. Fred er ikke
125 en blødsøden størrelse, et svagt håb.

Fred kræver enorme mængder mod, politisk mod og menneskeligt mod til at se
fjenden i øjnene.

130 Det er langt mere krævende at se frygten og fjenden i øjnene end at gemme sig
bag en mur, en skærm eller en pistol.

Lad vores færden og politik i højere grad være præget af et sådant mod.

135 Tak

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

140 Digitalt manuskript

Tags

Anden Verdenskrig, Demonstrationstale, Mindetale, Taler om Krystalnatten 1938

Relateret

145 Abdel Aziz Mahmouds tale til minde om Krystalnatten
9. november 2024

Henrik Juul Rasmussens tale til minde om Krystalnatten
9. november 2024

URI

150 <https://www.dansketaler.dk/tale/isabel-bramsens-tale-til-minde-om-krystalnatten>

155

160

165

170

175

180